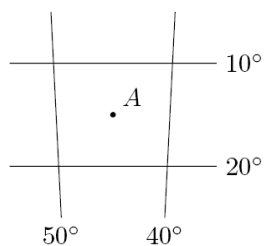

GEOGRAFIYA

1. Quyidagi chizmadan foydalanib A nuqtaning geografik koordinatasini aniqlang.

- A) 15°j.k, 45°g‘b.u
- B) 15°sh.k, 45°g‘b.u
- C) 45°j.k, 15°shq.u
- D) 45°sh.k, 15°g‘b.u

2. Atakama cho‘lining hosil bo‘lishiga asosiy sabab nima?

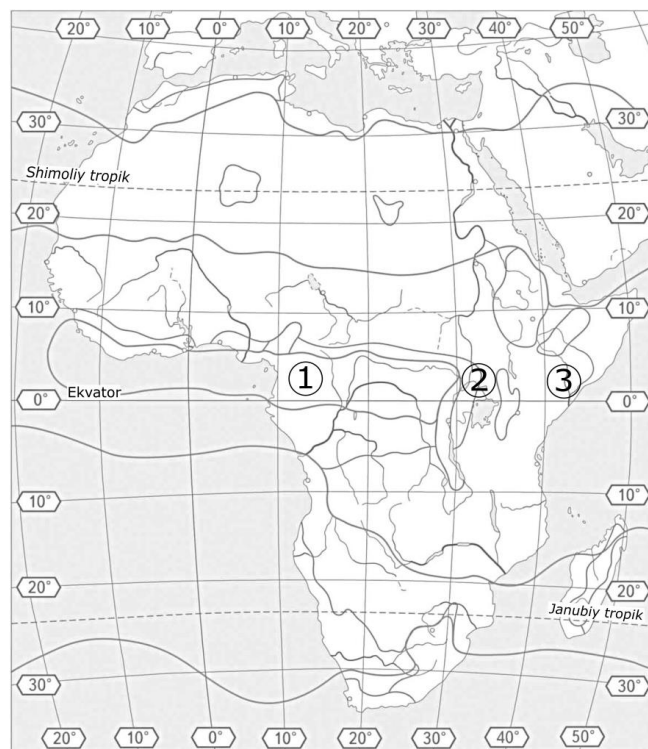
- A) sovuq Peru oqimi
- B) La-Plata pasttekisligida joylashganligi
- C) iliq oqimlarning yaqinidan o‘tganligi
- D) materik chekkasida joylashganligi

3. Yevrosiyo materigiga xos bo‘lgan asosiy xususiyatlarni belgilang?

1) eng chuqur g‘ori bor; 2) eng katta arxipelag shu materikda joylashgan; 3) eng balandda joylashgan chuchuk suvli ko‘li bor; 4) eng chuqur darasi bor; 5) eng uzun g‘ori bor; 6) eng katta deltasi bor

- A) 1, 6
- B) 2, 5
- C) 3, 4
- D) 3, 6

4. Afrika materigining yozuvsiz xaritasidan foydalanib quyidagilarni aniqlang: agar sayyoh ekvator bo‘ylab g‘arbdan sharqqa tomon 1,2,3-raqamlar yo‘nalishida harakat qilsa, u qaysi tabiat zonalarini kesib o‘tadi?

- A) 1 - sernam ekvatorial o‘rmonlar; 2 - fasliy sernam o‘rmonlar; 3 - savannalar va siyrak o‘rmonlar
- B) 1 - fasliy sernam o‘rmonlar; 2 - savannalar va siyrak o‘rmonlar; 3 - qattiq bargli o‘rmonlar
- C) 1 - qattiq bargli doimiy yashil o‘rmonlar; 2 - sernam ekvatorial nam o‘rmonlar; 3 - chalacho‘llar
- D) 1 - fasliy sernam o‘rmonlar; 2 - sernam ekvatorial o‘rmonlar; 3 - savannalar va siyrak o‘rmonlar

5. Berilganlardan qaysi milliy bog‘ UNESCO ro‘yxatiga kiritilgan va xalqaro maqom berilgan?

- A) Jau
- B) Parakas
- C) Manu
- D) Podokarpus

6. Tosh ustun tabiat yodgorligi qayerda joylashgan?

- A) Zomin milliy bog'ida
- B) Kitob geologik tog' - o'rmon davlat qo'riqxonasida
- C) Hisor tog' - o'rmon davlat qo'riqxonasida
- D) "Oqtov" davlat buyurtma maskanida

7. Toshkent shahrida (geografik koordinatasi 41° sh.k va 69° shq.u) turgan sayyoh soat 12^{00} da Izmir shahrida (uning geografik koordinatasi $38^{\circ}24'$ sh.k va $27^{\circ}09'$ shq.u) turgan sayyohga qo'ng'iroq qildi, xuddi shu vaqtda Izmir shahrida soat necha bo'lganini aniqlang?

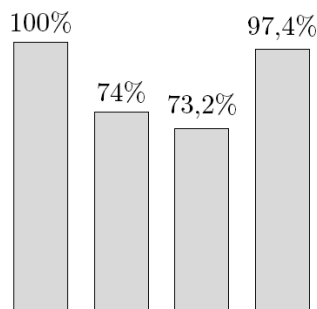
- A) 9^{12}
- B) 14^{32}
- C) 10^{12}
- D) 15^{00}

8. Sovuq havo fronti uchun qanday iqlimiy xususiyatlar xos?

- 1) ob- havoning tez o'zgarishi;
- 2) haroratning keskin pasayishi;
- 3) yog'ingarchilikning bo'lmasligi;
- 4) havo bosimining yuqori bo'lishi;
- 5) yog'in-sochin bo'lishi;
- 6) ob- havoning barqarorligi

- A) 1, 2, 5
- B) 1, 3, 4
- C) 2, 4, 6
- D) 2, 3, 6

9. Ushbu diagrammada davlatlarning urbanizatsiya darajasi berilgan. Bu ko'rsatkichlar mos keladigan to'g'ri javob variantini belgiang.

- A) Singapur, Germaniya, Rossiya, Belgiya
- B) Monako Shveysariya, Daniya, Ispaniya
- C) Andorra, Buyuk Britaniya, Avstriya, Gretsiya
- D) Myanma, Ispaniya, Indoneziya, Fransiya

10. Quyidagi qaysi davlatlar o'rtasida tunnel orqali o'tuvchi tezyurar poyezdlar qatnaydi?

- A) Fransiya, Buyuk Britaniya
- B) Yaponiya, Koreya Res
- C) Xitoy, Yaponiya
- D) Shvetsiya, Daniya

Abituriyentlar uchun geografiya fanidan qo‘shimcha tavsiyalar

Geografiya fanidan bir qancha masala va topshiriqlar mavjud. Masalan abituriyentlar topografik shartli belgilarni bilish, topografik xaritalarda relyefni gorizontallar orqali tasvirlay olish, yunalish azimuti va uni aniqlash, nuqtaning geografik kengligini va uzunligini aniqlash, daraja to‘ri orqali masofalarni aniqlash, havo harorati va atmosfera bosimini aniqlash, joyning geografik koordinatalarini, soat mintaqalari, mahalliy vaqt va mintqa vaqtini hisoblash kabi bir qancha topshiriqlarni bajara olishlari kerak.

Shundan kelib chiqib, geografiya fanidan amaliy topshiriqlarni bajarishga oid quyidagi tavsiyaga e'tiboringizni qaratmoqchimiz.

Soat mintaqalari va vaqtni hisoblash;

Avvalo vaqt o‘lchovi Yerning aylanishini kuzatishga asoslangan, shu sababli Quyosh vaqti, yulduz vaqti va boshqa vaqtlar ajratiladi, vaqtni aniqlashda yulduz vaqtdan foydalanish noqulay, chunki u kun bilan tunning almashinish vaqtiga to‘g‘ri kelmaydi. Shuning uchun amalda Quyosh vaqtdan foydalaniladi. Quyosh vaqti Yerning Quyoshga nisbatan harakatiga qarab aniqlanadi.

Yer bir sutka, ya'ni 24 soat davomida o‘z o‘qi atrofida g‘arbdan sharqqa tomon bir maratoba to‘liq aylanib chiqadi. Yerning o‘z o‘qi atrofida bir marta aylanib chiqishi uchun ketgan vaqt $2\pi = 360^0$ ga teng.

360^0 ni bo‘lamiz 24 soatga, ya'ni $360^0:24=15^0$ ga teng. Demak Yer o‘z o‘qi atrofida har 15^0 harakatlanganda 1soatga teng bo‘ladi. Endi amaliy topshiriqning bajarilishi bilan tanishamiz.

Toshkent shahrida (uning geografik koordinatasi 41^0 sh.k va 69^0 shq.uda joylashgan) ertalab soat 6^{35} daqiqani ko‘rsatdi, shu vaqtda 32^0 sh.k va 134^0 shq.uda joylashgan shaharda soat necha bo‘lganligini aniqlash kerak bo‘lsin:

Bosh meridiandan boshlab har 15^0 dan meridianlar o‘tkazilsa Toshkent shahrigacha 4^{36} (4soat-u 36 daq) daqiqaga teng bo‘ladi, Bosh meridiandan 134^0 shq.u gacha esa 8^{56} (8 soat-u 56 daq) teng. Demak bu shaharlar orasidagi vaqt $8^{56} - 4^{36} = 4^{20}$ daqiqaga teng ekan, endi Toshkent shahridagi vaqtga 4^{20} daqiqani qo‘shamiz, chunki Toshkent shahrining geografik koordinatasi 134^0 shq.u dagi shaharga nisbatan Bosh meridianga yaqin joylashgan; $6^{35} + 4^{20} = 10^{55}$

134^0 shq.u da soat 10^{55} bo‘ladi. **Javob: 10^{55}**

Bu topshiriqni yana ham oson va sodda usulda bajarish mumkin; Ya'ni Toshkent shahrining geografik koordinatasidan so‘ralgan joyning geografik koordinatasini ayiramiz va topshiriq shartida berilgan soat vaqtiga qo‘shamiz; $134^0 - 69^0 = 65^0:15^0=4^{20}+6^{35}= 10^{55}$

Manba: 7-sinf, 2017-yil, 27, 28, 30-betlar

Test topshiriqlari javoblari

№	Javob
1	A
2	A
3	A
4	A
5	A

№	Javob
6	A
7	A
8	A
9	A
10	A